

NORSKOG

Landbruks- og matdep.	
Saksnr. 08/216	For den aktive skogbruker DOKNR. 142
Mottatt: 06 MAI 2008 ASR/SEB	
Sjussensnr. IAA	Arkiv: 479
Ansvarlig	Avskrift

Landbruks og matdepartementet

Oslo den 26. april 2008

**Tilsvaret til høring om endringer i Odelsloven, Konesjonsloven og Jordloven.
Bestemmelser om bo- og driveplikt med mer.**

NORSKOG hadde sterke forventninger til det arbeidet som Regjeringen satte i gang for å vurdere det omtalte lovverket. Vi forventet at formålet med gjennomgangen var å se på hensiktsmessigheten ved deler av styringsverktøyene, under målsetting om å gjøre landbruket bedre rustet for å møte fremtiden. Dette synes i ettertid å ikke være tilfellet.

Vi frykter at konsekvensen av det oversendte forslaget vil bidra sterkt til en ytterligere sementering av eiendomsstrukturen i landbruket på et nivå som tiden forlengst har løpt fra. NORSKOG mener primært at boplikten og prisreguleringen utelukkende reduserer næringens muligheter, og derfor burde vært avvirket. I tillegg mener vi at departementet samtidig burde ha foreslått å lempe på delingsforbudet i jordloven slik at de som først og fremst er interessert i landbrukseiendommens boligmasse kunne få anledning til å selge fra dyrka mark og skog til andre bønder som ønsker å satse på landbruk som næring.

Departementets forslag tar for seg de mest omdiskuterte delene av lovverket for å forenkle statens forvaltning, uten hensyn til de utfordringene næringen står overfor. Landbruket opplever for tiden stigende råvarepriser og behov for økt produksjon for å dekke etterspørsel etter fornybare varer. Bruk av spiselige råvarer i produksjon av biodrivstoff skaper gryende etisk engasjement. Som en av verdens rikeste oljenasjoner bør særlig Norge ha et forhold til dette paradokset, der etikk og miljø settes opp mot hverandre. Et bevisst forhold til anvendelsen av fornybare råstoffer til mat og fremtidig energi bør derfor være et avklart forhold. Forslaget som er presentert bidrar imidlertid til en anvendelse av fornybare ressurser langt under bærekraftsnivået. Fra utsiden kan dette lett tolkes som at Norge prioriterer mindre vesentlige lokale utfordringer fremfor å ta sin del av et internasjonalt ansvar for miljø og menneskelig velferd.

NORSKOG vil med dette tilsvaret kommentere følgende standpunkter i forhold til det oversendte forslaget:

1. Landbruks- og matdepartementet må se forslaget i lys av Sivilombudsmannens omtale av praktiseringen av boplikten.
2. Forslaget er i strid med næringens og landbruks- og matdepartementets strategier for skognæringen, og skader skogbrukets verdiskapingsevne.

Postadresse:
Postboks 123 Lilleaker
0216 OsloBesøksadresse:
Lilleakerveien 31Telefon: 22 51 89 00
Telefax: 22 51 89 10
E-mail: firmapost@norskog.noBankgiro: 2650.05.05221
Postgiro: 0814 2330629
NO 956911117 MVAAvdelingskontor Elverum
Telefon: 62 43 53 65
Telefax: 62 43 53 01

3. Forslaget stimulerer ikke til strukturendring og hindrer dermed innovasjonsevnen i næringen i en konkurransemessig kritisk periode.
4. Forslaget hindrer ungdom fra å satse på næringen.
5. Forslaget går på tvers av tidligere vesentlige landbruksfaglige vurderinger
6. Det er behov for en ytterligere harmonisering av arealgrensene i odels- og konsesjonsloven.
7. Forslaget rammer mindre eiendommer i distriktene
8. Forslaget reduserer verdien av landbrukseiendommene og dermed deres verdi som pant og bondens mulighet til å reise kapital til investering på eiendommen.
9. Innskjerpning av boplikten fremtvinger ufrivillig salg av slektseiendom
10. Forslaget til innstramning av boplikten er i direkte konflikt med odelslovens intensjon.
11. Bopliktens rolle i landbrukspolitikken bør utredes på bredt grunnlag.
12. Boplikten må ikke knyttes til folkeregisteret.
13. Driveplikten må tidsavgrenses.
14. NORSKOG mener boplikt på rene utmarkseiendommer er uakseptabelt.

Landbruks- og matdepartementet må se forslaget i lys av Sivilombudsmannens omtale av praktiseringen av boplikten.

Forholdet til internasjonal rett

NORSKOG stiller seg spørrende til Landbruks- og matdepartementets objektivitet i de sentrale problemstillingene i forslaget. Det minnes om at LMD intervenerte med den Danske staten for EU-domstolen i fjor, i en sak omhandlende boplikt, for deretter å omtale sin tapte sak som irrelevant for norske forhold. Det skulle i så fall bety at intervensjonen i seg selv var overflødig, noe som får oss til å undres over bruken av ressurser på denne saken. Vi mener på vår side at ressursbruken var riktig, og at LMD følgelig må forholde seg til utfallet av saken.

Sentralt i dommen står forholdet til bruk av boplikt som distriktpolitisk virkemiddel. Det slås fast at boplikt er et svært kraftig virkemiddel for å oppnå bosetting i et ønsket område. Retten betraktet boplikten å være i strid med den Europeiske Menneskerettskonvensjonen som er inkorporert både i europeisk og norsk rett.

Retten viser også til proporsjonalitetsprinsippet, som innebærer at maktutøvelse overfor landets innbyggere skal stå i rimelig forhold til de målsettinger man søker å løse med tiltaket. Dommen slår også fast at man i tilstrekkelig grad må sannsynliggjøre at det samme resultatet ikke kan oppnås med mildere maktmidler.

Ingen av disse juridiske utfordringene er omtalt i departementets behandling, noe som understreker fraværet av helhetsvurdering og objektiv saksbehandling.

LMD overførte i januar 2004 det meste av ansvaret for håndteringen av jordlov, konsesjonslov og odelslov til kommunene. Bakgrunnen var at LMD mente det var behov for et rundskriv som i mindre grad ga bindinger til "det frie skjønn". LMD kom med dette domstolen i forkjøpet, og kunne vise til at man i Norge utøvde lokalt skjønn i bopliktssaker.

I sitt brev til Sivilombudsmannen (16. august 2007) sier også LMD at de ikke har oversikt over hvordan dette skjønnet utøves(!). På denne måten opererer LMD i tråd med dommen fra Danmark, men gjør det samtidig helt åpenbart at det ikke finnes noen objektiv begrunnelse for å skjerpe praktiseringen av boplikten. Forslaget har med andre ord ikke rot i en vurdering av virkeligheten.

Med forslaget søker LMD indirekte å vinne kontroll over den kommunale skjønnsutøvelse, ved å fravriste kommunen reell mulighet for å utøve skjønn i det enkelte tilfellet. NORSKOG finner dette trekket kritikkverdig. Staten har etter vår vurdering ikke grunnlag og anledning til å ta så sterk styring over det lokale skjønn som det nå legges opp til, og fortsatt tilfredsstillende dommen fra Danmark.

Sivilombudsmannens analyse av boplikten i Norge

Boplikten har vært en stadig tilbakevendende problemstilling for Sivilombudsmannen. Forholdet er omtalt i flere av ombudsmannens rapporter, sist i årsmeldingen for 2007. Dette er det grunn til å merke seg i en situasjon der LMD søker å skjerpe grepet ytterligere.

I det videre følger NORSKOG sin vurdering av korrespondansen mellom ombudsmannen og LMD.

Rettspraksis, kombinert med konklusjoner fra en rekke lovarbeider, slår fast at en eiendom kvalifiserer til odel først når inntektene fra eiendommen er av vesentlig betydning for eierens økonomi. Rettspraksis tilsier også at eiendom som ikke gir vederlag for arbeidsinnsatsen som nedlegges, heller ikke tilfredsstiller kravet til odel (jf §1 i odelsloven - "nytt til landbruksdrift").

Høyesterett har i Gisløysdommen gått så langt som til å ta stilling til konkret avkastning i sin vurdering av odel. Samtidig er det verdt å merke seg at LMD i rundskriv M-2/2004 pkt. 7.3 sier konkret at det ikke knytter seg bo- og driveplikt til en eiendom, med mindre det er mulig å drive selvstendig landbruksvirksomhet på regningssvarende måte.

Slik vi tolker departementet i svaret til Sivilombudsmannen er det grunn til å betrakte vurdering av boplikt på samme måte enten det gjelder i kraft av odelsloven eller konsesjonsloven.

Etter NORSKOG's vurdering er derfor avkastningen langt mer vesentlig i denne diskusjonen enn arealets størrelse, slik forslaget fra LMD legger opp til. Derfor er det også verdt å nevne at man i Gisløysdommen fra 2002 mente at en samlet inntekt fra skogen på 17.000 kroner ikke var å betrakte som tilstrekkelig for å hevde odel. I lavere rettsinstanser er det for øvrig flere dommer som krever høyere avkastning enn i dette tilfellet for å utløse eller beholde odel.

Departementet svarer unnfallende overfor Sivilombudsmannen på spørsmål om sin vurdering av dette forholdet, og viser til at det er vanskelig å trekke noe allmenngyldig ut av rettsavgjørelsene. Etter vårt syn er denne påstanden fra departementet tvilsom. Økonomiske avveininger er en naturlig del av en offentlig behandling av eiendomsforhold i landbruket. Derfor må departementet etter vårt syn erkjenne at utviklingen i rettspraksis medfører strenge avkastningskrav for å pålegge boplikt med begrunnelse i landbrukets interesser. Inntekten fra 25 dekar jordbærmark i Lier er vesentlig høyere enn fra 25 dekar overflatedyrka mark i Målselv. En arealgrense som fjerner rom for lokalt skjønn er i lys av dette utelukkende et godt verktøy for å vinne kontroll over den lokale behandlingen. Juridiske og landbruksfaglige kriterier og forutsetninger blir imidlertid kjent maktesløse. Konsekvensen er at loven vil bli oppfattet som strengere i områder med svake klimatiske forutsetninger for landbruk enn for eksempel i det sentrale Østlandsområdet.

Når det gjelder boplikt for å tilfredsstille målsetting om bosetting, sier rundskriv 2-/2004 at dette bare kan tillegges vesentlig vekt dersom boplikten gir positiv bosettingseffekt i området der eiendommen ligger. Dersom øvrige vurderinger tilsier fritak fra boplikt, kan bosetting bare brukes som begrunnelse dersom alternativ kjøper vil bosette seg på eiendommen. På spørsmål fra Sivilombudsmannen om hvordan dette håndteres i praksis i kommunene, svarer LMD at de ikke har noen oversikt over hvorvidt slike forutsetninger legges til grunn i skjønnsutøvelsen i kommunene. NORSKOG mener derfor at det burde vært foretatt en grundig vurdering av situasjonen med tilhørende analyse av konsekvensene før det foreslås drastiske tiltak som blant annet opphever anledningen til å utøve lokalt skjønn.

Departementet erkjenner overfor Sivilombudsmannen at bosettingshensynet ikke veier tyngre enn andre kriterier i behandlingen, men kan ikke utelukke en praksis der bosettingspolitikk vektlegges ensidig.

NORSKOG finner det åpenbart at LMD ikke har klarlagt for seg selv eller for næringen en oversikt over dagens situasjon i landet, ei heller over bopliktens juridiske stilling i internasjonale føringer for norsk rett. Derfor er det uforståelig og kritikkverdig at LMD på et vaklende grunnlag snarere vil skjerpe inn på praktiseringen av dette lovverket enn å søke en objektiv behandling.

Forslaget er i strid med offentlige strategier for næringen, og skader skogbrukets verdiskapingsevne.

Blant landets 125.000 skogeiendommer er bare rundt 250 av en størrelse som gir grunnlag for heltids sysselsetting for eier. NORSKOG ser det verken som mulig eller hensiktsmessig å tilstrebe en eierstruktur utelukkende av store eiendommer. Vårt resonnement bygger på at fordelingen mellom små og store eiendommer er uhenksommessig skjev i retning av mindre eiendommer, noe som hemmer en allment ønsket utvikling i næringen. NORSKOG ønsker ikke at det skal tvinges fram en strukturendring i retning av større eiendommer, ei heller at lovverket skal sementere en eiendomsstruktur som økonomisk og teknologisk utvikling har løpt fra for lengst. Vi mener at vilkårene må legges til rette for at eiendomsstrukturen kan utvikles på frivillig basis og som følge av ulikt behov hos aktørene i landbruket. Behovet for en endring av eiendomsstrukturen underbygges av de fremlagte strategiene fra skogforskningen for å øke avvirkingen i Norge. Dette forskningsoppdraget ble utført på oppdrag fra Landbruks og matdepartementet. NORSKOG er derfor overrasket over at departementet nå foreslår dette tilbakeskrittet, stikk i strid med de strategier det selv har bedt seg forelagt.

I skogbrukssammenheng er det udiskutabelt at en samlet høy aktivitet på eiendommen fordrer et minimumsnivå av areal. De største eiendommene avvirker jevnt og ligger generelt på balansekvantum. Landets samlede skogproduksjon har imidlertid et potensial opp mot det dobbelte av dagens uttak, og det er en kjensgjerning at de store tømmerreservene finnes på små og mellomstore eiendommer.

På bakgrunn av dette er det innlysende at en småskalert eiendomsstruktur er en av næringens fremste utfordringer for å øke effektiviteten.

Forslaget stimulerer ikke til strukturendring og hindrer dermed innovasjonsevnen i næringen i en konkurransemessig kritisk periode.

Man kan vanskelig være profesjonell og innovativ arealutvikler på et skogområde på 350 dekar. Spesielt ikke når dette av mangel på mer areal i markedet er dømt til å være fritidsbeskjeftigelse. Profesjonelt drevne skogeiendommer baserer sjelden virksomheten på tømmerproduksjon alene. Alternative næringer med basis i skogeiendom krever normalt enda større areal for å skape verdier enn tradisjonell skogproduksjon. Et hvert tiltak som konserverer dagens eiendomsstruktur er et bidrag til å bremse anvendelsen av et stort potensial innen skog- og utmark, og et hinder for å skape en profesjonell ryggrad av norske skogeiere. NORSKOG kan ikke se annet enn ulemper ved denne utviklingen. Ressursene anvendes under det optimale, den fornybare andelen av samfunnets forbruk reduseres, distriktene går glipp av viktig verdiskaping, og innovasjonsgraden i næringen reduseres.

Mangel på tilstrekkelig areal bidrar til passivt eierskap. Når eierskapet allikevel opprettholdes skyldes dette i stor grad tradisjon, slektsfølelse og at eiers verdivurdering av eiendommen er vesentlig høyere enn det som kan utløses ved salg i markedet.

Disharmonien på dette området skyldes statlige føringer for omsetningen som trekker prisen ned på eiendom. Et hvert inngrep som innsnevrer kjøpergruppen, eller på annen måte reduserer prisnivået, trekker samtidig ned ønsket om salg. Det innebærer videre at en rekke passivt forvaltede eiendommer beholdes i samme eie, og tærer gradvis på næringen fordi den arealmessig hindres i effektiv utvikling. Norsk skogbruk er i dag blant verdens mest effektive som følge av høy teknologisk utvikling. Dette forspranget på teknologisiden må over tid forventes innhentet av konkurrenter i tømmermarkedet. Derfor er det spesielt skadelig for næringen når landet taper kraft i konkurransen i en periode med behov for å vinne markedsandeler. En rasjonalisering av eiendomsstrukturen må gjøres over tid, og det er i en periode med teknologisk forsprang at denne prosessen burde vært gjennomført. En strukturutvikling som følger den teknologiske utviklingen vil gi en betydelig økning av lønnsomheten i skogbruket. Kostnadene ved å flytte hogstmaskin og lassbærer utgjør ofte 50 kroner pr kubikkmeter eller 15% av gjennomsnittlig brutto tømmerpris ved drift på en gjennomsnittseiendom, mens tilsvarende tall er fra 5-10 kroner pr kubikkmeter på en større eiendom, eller fra 1,5 -3% av brutto tømmerpris.

Forslaget hindrer kompetanseutvikling i landbruket.

Kravet til arealstørrelse er økende for å kunne forsvare landbruksutdanning til å drive en eiendom på heltid. Å hindre sammenslåing av enheter for å etablere en arbeidsplass, bidrar til å svekke landbrukets muligheter til å konkurrere.

Næringen har mer enn noensinne behov for kompetanse i den løpende forvaltningen. Kjøp av eiendom i nabokommunen for å forsvare maskinpark og utdanning bør eksempelvis være en ønsket utvikling. Med håndteringen av boplikten som nå foreslås, vil dette bli enda vanskeligere enn før.

Skogbruk er en kompetansekrevede næring og økende krav til miljøhensyn med mer øker også kravet til kompetanse. I 2006 var gjennomsnittlig næringsinntekt for norske skogeiere kr 30.300,- . Næringsgrunnlaget på skogeiendommen er ikke tilstrekkelig til at flertallet av skogeierne kan satse på å skaffe seg en relevant utdanning. Det lovverk som sementerer dagens eiendomsstruktur er derfor også et alvorlig hinder for utvikling av nødvendig kompetanse i skogbruket. En av sju skogeiere har høyere utdanning. Blant hele den voksne befolkningen over 16 år er tilsvarende andel en av fire. SSB forklarer delvis denne forskjellen med den høye gjennomsnittsalderen på skogeiere. Dagens krav til boplikt medfører at foreldregenerasjonen sitter på eiendommene så lenge som mulig for å forhindre at boplikten tvinger barna til å selge familieeiendommen. Dette medfører lavere nivå på utdanning og reduserte investeringer i næringen.

Forslaget går på tvers av tidligere vesentlige landbruksfaglige vurderinger

Da odelslovsutvalget ble nedsatt ved kongelig resolusjon i 2003 var det et faglig tungt forum som ble satt til å løse mandatet. Utvalget ble sammensatt av personer med høy

kompetanse på det fagfelt som det foreliggende høringsforslag omfatter. Under diskusjonene i utvalget ble det klart understreket et behov for økte arealgrenser. Flertallet i utvalget mente på dette tidspunktet at 50 dekar dyrket og 1000 dekar produktiv skog var en rimelig grense. Det er etter vårt syn verdt et poeng at også Odelslovutvalgets konklusjoner underbygger at Landbruks- og matdepartementet i forslaget vi her kommenterer legger seg på arealgrenser som ikke har rot i næringens praktiske virkelighet. NORSKOG setter derfor et stort spørsmålstegn ved resonnementene bak de konklusjonene som LMD trekker i forslaget.

Arealgrenser for konsesjonsplikt, boplikt og odlingsjord må harmoniseres

Primært mener NORSKOG at konsesjonsloven og boplikten i odelsloven burde vært fjernet. Subsidiært mener vi at arealkravet for konsesjonspliktig eiendom og odlingsjord må løftes vesentlig ut over det foreslåtte nivå og harmoneres fullt ut. NORSKOG mener at disse arealgrensene burde vært løftet til et nivå hvor eiendommene representerer en vesentlig økonomisk ressurs for eieren. Dette nivået ligger betydelig over de arealgrenser LMD foreslår for konsesjonsplikt og odlingsjord. NORSKOG støtter forslaget fra flertallet i Odelslovutvalget som mente at grensene burde settes til 50 dekar dyrka mark og 1000 dekar produktiv skog. Selv mindretallets forslag, 30 dekar dyrka mark og 500 dekar skog, ligger vesentlig over de grenser LMD nå foreslår.

LMD foreslår at kravet til odlingsjord settes til 25 dekar dyrka mark eller 350 dekar produktiv skog. Videre foreslås det at grensen for konsesjonsplikt settes til 25 dekar dyrka mark eller 100 dekar totalareal. Boplikten foreslås å tre i kraft ved bebygd areal på 25 dekar dyrka mark eller 350 dekar produktiv skog. NORSKOG mener at arealgrensen for konsesjon, boplikt og for odlingsjord må harmoneres fullt ut. Det vil si at dersom arealkravet til odlingsjord mot formodning blir 25 dekar dyrka mark eller 350 dekar produktiv skog slik som LMD foreslår, så må kravet til konsesjonsplikt og boplikt også gjøres gjeldende ved samme arealgrense. Dersom arealgrensen for dyrka mark settes så lavt som 25 dekar så må det forutsettes at dette arealet kan drives lønnsomt. Det vil dermed oppstå en logisk sammenheng med kravet til driveplikt som foreslås å gjelde for alt jordbruksareal som kan drives lønnsomt.

Boplikten rammer primært mindre eiendommer i distriktene. Eiendommenes salgsverdi og verdi som pant for lånekapital reduseres.

Boplikten representerer i liten grad noe problem på større eiendommer. Når eiendommen allikevel er arbeidsplass for eieren, er det å bo på gården et privilegium snarere enn et problem.

De som rammes av skjerpet boplikt er i hovedsak eiere av avsidesliggende og mindre eiendommer, hvor det er nødvendig at eieren har en jobb ved siden av landbruksvirksomheten for å skaffe nødvendig inntekt til livsopphold.

En sterk boplikt begrenser antall kjøpere til marginale landbrukseiendommer, med redusert pris som følge. Boplikten vil i svært mange tilfelle medføre reduserte eiendomsverdier. Dette er ikke bare et problem for den som vil selge sin eiendom, men det er også et problem for den som vil satse på å videreutvikle eiendommen. Svekket verdi som følge av en strammere boplikt medfører også redusert verdi på eiendommen som pant og dermed svekket mulighet for bonden til å reise kapital til investering i eiendommen. Redusert panteverdi vil særlig ramme ungdom som ønsker å satse på eiendommen og landbruk som næring. Landbruket har nylig mistet milliardverdier som følge av innføringen av den nye tomtefesteloven. NORSKOG ønsker ikke at det innføres ytterligere reguleringer som svekker verdien av landbrukseiendommene.

Forslaget til innstramming av boplikten er i direkte konflikt med odelslovens intensjon

Forslaget fra departementet ivaretar de som ønsker å kjøpe slike eiendommer, men tar ikke hensyn til de som blir tvunget til å selge familieeiendommen ut av slekta. Eiere av eiendommer som ikke er store nok til å leve av, og som ligger i næringssvake områder med få muligheter til tilleggsinntekt, rammes hardt av forslaget til innstramming av boplikten. På slike eiendommer vil foreldregenerasjonen sitte med eiendommen så lenge som mulig for å forhindre eller utsette et salg som framprovoseres av boplikten.

De vil sitte med eiendommen lengre enn de har helse til og lengre enn hva eiendommen er tjent med. Ressursutnyttelsen og investeringsnivået vil bli suboptimalt. Odelsloven har som intensjon å sikre at slektsgårder forblir i familien eie. Det fremlagte forslag til endring fremtvinger salg av slektseiendommer og er i direkte konflikt med odelslovens intensjon.

NORSKOG mener boplikt på ubebygd utmarkseiendom er uakseptabelt

NORSKOG kan ikke se at ubebygde utmarkseiendommer truer verken landbrukets produksjonsevne eller bosettingen i distriktene. Vi finner det derfor i lys av EU dommen fra Danmark åpenbart at det er en overreaksjon å innføre boplikt på slike typer eiendommer. En boplikt på ubebygd utmarkseiendom vil mer enn noe annet forhindre en strukturutvikling i skogbruket.

Bopliktens rolle i landbruksforvaltningen bør vurderes på bredt grunnlag

Virkemiddelet er for sterkt i forhold til hva man kan oppnå.

LMD foreslår at konsesjonsplikt og dermed boplikt oppstår ved erverv av bebygd eiendom over 25 dekar dyrka mark eller 100 dekar totalareal. NORSKOG mener at det må stilles helt tydelige krav til at en bygning er egnet som bolighus før den bidrar til å utløse boplikt. Det må være mulig å søke om fritak for boplikt og boligens kvalitet må tillegges vekt i vurderingen.

Skog er en ekstensiv landbruksproduksjon og krever ikke at eier bor på eiendommen for å drive skogen forsvarlig. For landbrukere som ønsker å satse på jord og skogbruk som levevei er det derfor aktuelt å kjøpe skog også i nabokommuner for å sikre seg et større ressursgrunnlag for sin virksomhet. En bokstavelig tolkning av kravet til boplikt på bebygd eiendom kan umuliggjøre denne type satsing på landbruk som hovednæring.

Boplikten må ikke knyttes til folkeregisteret.

NORSKOG har forståelse for at LMD forsøker å finne løsninger som gjør det enklere å forvalte lover og retningslinjer. Dagens system hvor eier må tilbringe 50% av sine netter på eiendommen for å oppfylle boplikten er vanskelig å kontrollere og fører til en lite ønsket "dyneløfting" og "angiver" virksomhet fra naboer.

Dersom boplikten knyttes til folkeregisteret vil lovverket bli lettere å forvalte, men de praktiske konsekvensene blir dessverre mer negative. I dag holder det med at eier oppfyller boplikten. Knyttes boplikten til folkeregisteret må hele familien oppfylle boplikten, da en gift person har sitt bosted der familien har den overveiende døgnhvile. Dersom en familie som er eier av en landbrukseiendom kjøper ytterligere en eiendom for eksempel i nabokommunen blir familien tvunget til å flytte fra ett bruk til ett annet. Selv om kun den ene av partene i et ekteskap har sin jobb på eiendommene, så rammes hele familien av boplikten. I noen tilfeller vil dette være uproblematisk, i andre vil dette kunne medføre en betydelig sosial belastning. Familier vil bli tvunget ut av et sosialt nettverk og for den medfølgende ektefelle vil det også kunne føre til arbeidsledighet. Lovverket vil kunne føre til at personer går fra å være ressurspersoner for samfunnet til en belastning en på et offentlig budsjett i en distriktskommune. NORSKOG mener at de negative sosiale konsekvenser av en forenkling av regelverket ved å knytte boplikten til folkeregisteret langt overstiger eventuell vinning ved denne forenklingen. Dersom man likevel velger å innføre denne forenklingen så må det tilrettelegges for skjønnsvurdering.

Driveplikten bør tidsavgrenses

NORSKOG er positiv til at det sikres at jordressursene holdes i hevd og drives til nytte både for eier, lokalmiljø og storsamfunn. Vi anser likevel en evigvarende driveplikt som et for kraftig virkemiddel sett i forhold til nytten av å drive marginale jordarealer. Driveplikten må gjøres tidsavgrenset, vi foreslår 10 år, og det må være mulig å søke om fritak. NORSKOG er enig i at det må stilles krav til at jorda må kunne drives lønnsomt for at den skal utløse driveplikt. Lønnsomheten ved å drive 25 dekar i det sentrale østlandsområdet er langt bedre enn for eksempel i Nordland. Et rent arealkrav vil dermed føre til at kravet til driveplikt oppfattes som vesentlig strengere jo svakere de klimatiske forholdene er for jordbruksproduksjonen. Det er viktig at driveplikten ikke er personlig, men kan ivaretas ved bortleie på langtidskontrakter. NORSKOG mener at 10 års varighet for denne type kontrakter er akseptabelt, men de må kunne være oppsigelige for begge parter i kontraktperioden.

Det er som nevnt aktuelt å kjøpe skogeiendom for styrke ressursgrunnlaget, selv om denne ligger langt unna eksisterende eiendom. I noen tilfelle vil det kunne være knyttet mindre arealer dyrka mark til en slik eiendom. I enkelte områder kan det være vanskelig å finne drivere av mindre arealer, selv om disse kan drives lønnsomt. NORSKOG mener at det må åpnes for å kunne godkjenne fritak fra driveplikten når arealene gir svært lav lønnsomhet eller når det kan dokumenteres at det har vært gjort forsøk på å finne driver uten at eier har lyktes med dette. Denne type fritak kan gjøres tidsavgrenset med mulighet til fornyet søknad.

Med vennlig hilsen

Arne Røra

(adm dir.NORSKOG)